

Utdannings- og forskningsdepartementet
Pb. 8119 Dep.
0032 OSLO

Deres ref

Vår ref (bes oppgitt ved svar)
2004/1561-2 FBB/-

Dato
11.11.2004

UTLEVERING AV PERSONOPPLYSNINGER OM ELEVER OG LÆRERE FOR NASJONALE PRØVER

Datatilsynet har hatt svært stor pågang på telefon, og mottatt flere skriftlige henvendelser knyttet til utlevering av personopplysninger om elever for nasjonale prøver. Av informasjonen på Skoleporten.no opplyses det at Utdanningsdirektoratet er behandlingsansvarlig etter personopplysningsloven. Selv om direktoratet således er plikt- og rettighetssubjekt etter personopplysningsloven, har tilsynet likevel funnet det mest hensiktsmessig å rette henvendelsen til departementet. Bakgrunnen er blant annet at saken reiser mange prinsipielle spørsmål som er nært knyttet til opplæringsloven, friskoleloven og opplæringsforskriften. Nasjonale prøver synes også å være en av prosjektene med høy prioritet hos Utdannings- og forskningsdepartementet. Datatilsynet har tidligere vært i kontakt med Utdanningsdirektoratet, se blant annet vedlagt brev (2004/1436).

Datatilsynet har i en viss utstrekning vært konsultert i planleggingsprosessen. Tilsynet ser likevel at de valgte løsninger i prosjektet reiser flere personvernutfordringer. Vi ønsker derfor departementets tilbakemelding på de problemstillinger som er beskrevet her i dette brevet. I forbindelse med etableringen av de nasjonale prøvene er det gjort visse endringer i lov og forskrift. Det er etablert en forskriftshjemmel i opplæringslovens § 14-1 fjerde ledd og friskolelovens § 7-2 femte ledd. I forskrift til opplæringsloven ble ny § 2-3 tilføyd 10. desember 2003 og ny § 2-4 tilføyd 17. mars 2004.

Identitet

I høringsbrev til forskriftsregulering av ny § 2-3 om obligatorisk kartlegging av elevers læringsmiljø (ref. 200307076) fremgår det under *Forholdet til personvernet*, at informasjonen som elevene rapporterer ikke vil kunne knyttes til enkeltpersoner. Det opplyses at når "elevene har fylt ut hele skjemaet, vil brukernavnet bli "slettet" og det vil ikke være mulig å finne tilbake til avsenderen". Det refererte høringsbrev omhandler innrapporteringen fra elevene selv. Datatilsynet har ikke vært høringsinstans for forslaget om ny § 2-3 i forskriften.

Forskriftens § 2-4 er, så vidt Datatilsynet vet, ikke sendt ut på høring. Datatilsynet har uansett ikke fått tilsendt høringsbrevet. Datatilsynet anser dette som uheldig. Forskrift til opplæringslovens § 2-4 pålegger de ansvarlige i opplæringsvirksomheten å innrapportere resultater som elever får på de nasjonale prøver. Datatilsynet har i enkeltsaker (for eksempel 2003/1561-1) fått opplyst at lærere har blitt pålagt å sende inn karakterene med navn og personnummer. I materiellet (vedlagt Datatilsynets brev) som skal informere lærere, foresatte og elver om ordningen; fremgår det at det er en mulighet for indirekte identifisering. Samtidig opplyses det om at det ikke er registrert opplysninger på individnivå i databasen som danner grunnlag for publisering på Skoleporten.no. Lærere har i enkeltsaker (for eksempel 2003/1561-1) gitt uttrykk for at de, i informasjon om ordningen, har fått opplyst at resultatene til den enkelte elev ikke skulle sendes ut av skolen.

Datatilsynet finner det derfor underlig at opplysningene i det hele tatt sendes med fullt navn og personnummer. Tilsynet har forståelse for at informasjonen kan fremstå som villedende for lærere, elever og foresatte. I kapittelet *Forholdet til personvernet* i høringsbrevet for innrapportering fra de ansvarlige i opplæringsvirksomheten § 2-3 (departementets ref. 200307076) synes hensynet til personvernet å være tillagt stor vekt da det ble valgt en løsning som ikke gjør det mulig å finne tilbake til avsenderen. Det fremstår for Datatilsynet som om hensynet til personvernet har vært vektlagt annerledes i interessevurderingene bak forskriftens § 2-4.

- Det bes om en nærmere redegjørelse for vurderinger og avveininger som er tatt knyttet til personidentitet ved valg av løsning. Hvorfor er personverninteressen tillagt mindre vekt når virksomheten innrapporterer opplysninger om den registrerte, enn når den registrerte selv (elevene) innrapporterer opplysninger?

Profiler

Det opplyses på Skoleporten.no at elevene skal få en tilbakemelding i form av profiler som skal beskrive elevenes mestring av ulike fag. Profilene skal følge elevene i den videre skolegangen, og de skal benyttes som underlag for en mer individuell tilpasset opplæring som kommer elevene til gode. Profilene skal registreres på den enkelte elev.

I brev fra lærer som følger vedlagt, saksnummer 2003/1561-1, uttrykkes bekymring omkring flere forhold som i høyeste grad berører personvernet. Læreren er blant annet bekymret for at dataene om hver eneste norske elev lagres i en stor sentral database, og at dette kan gi gode muligheter for overvåking av borgerne.

Datatilsynet har forståelse for lærerens synspunkter knyttet til lagring av personopplysninger til hver eneste norske elev i en sentral database. Tilsynet finner lagring i en sentral database særlig betenkelig, da de registrerte er barn. Barn vil som regel ha mindre forutsetninger for å ivareta sine rettigheter etter loven.

Personopplysningslovens § 11 bokstav d) krever at personopplysninger som behandles skal være tilstrekkelig og relevant for formålet. Datatilsynet stiller spørsmål ved om prøver som gjennomføres en til to ganger i året er tilstrekkelig til å oppfylle formålet om en mer individuelt tilpasset opplæring. Det vil i det hele tatt kunne stilles spørsmål ved om et sentralt register er særlig egnet til å tilpasse individuell opplæring for den enkelte elev.

- Datatilsynet ønsker en nærmere utdyping av hvordan profilene er tenkt brukt, samt hvilke vurderinger og avveininger som er tatt ved valg av denne løsningen. Er slike sentrale databaser med profiler for å tilpasse individuell opplæring i samsvar med de politiske intensjonene med prosjektet?

Sletting

I informasjonen som er gitt ut er det ikke opplyst når personopplysningene skal slettes.

- Datatilsynet ber om en redegjørelse om hvor lenge departementet ønsker å oppbevare personopplysningene.

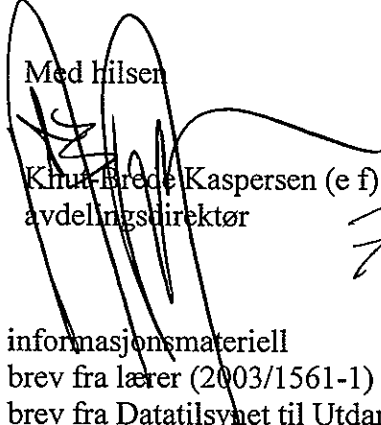
Personopplysninger om lærerne

Av recordbeskrivelsen fremstår det også som om navn og fødselsnummer på lærer skal lagres i databasen. Datatilsynet kan ikke se at bakgrunnen for å kreve disse opplysningene er nærmere utdypet.

- Tilsynet ber om en redegjørelse for hvilket formål lagring av lærernes navn og personnummer her er tenkt å ivareta.

Avslutningsvis vil Datatilsynet orientere om at tilsynet vil være behjelpelig med råd og veiledning dersom departementet ønsker å vurdere endringer i den valgte løsning for Skoleporten.no. Saken er prinsipiell og viktig for Datatilsynet. Vi ber om at departementet gir saken tilstrekkelig prioritet.

Med hilsen

Khut-Brede Kaspersen (e f)
avdelingsdirektør

Frode Bergland Bjørnstad
rådgiver

Vedlegg: Kopi av informasjonsmateriell
 Kopi av brev fra lærer (2003/1561-1)
 Kopi av brev fra Datatilsynet til Utdanningsdirektoratet (2004/1436)

Kopi med vedlegg: Utdanningsdirektoratet, PB. 2924 Tøyen, 0608 OSLO

Kopi: Klager